

SUROGÁTNÍ (NÁHRADNÍ) MATEŘSTVÍ

PhDr. Jitka Slaná Reissmannová, Ph.D.

Pedagogická
fakulta

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

CENTRUM
CELOŽIVOTNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ

FAKULTNÍ NEMOCNICE[®]
OLOMOUC

Tato prezentace vznikla za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví ČR
(projekt 50/20/PPZ In Time - zodpovědně, erudovaně, plánovaně a připraveně k rodičovství).

SUROGÁTNÍ (NÁHRADNÍ) MATEŘSTVÍ

- Náhradní (surogátní) mateřství je proces, kdy nějaká žena (tzv. náhradní matka) donosí dítě pro pár, který z různých důvodů není schopen podstoupit těhotenství úspěšně završené porodem, nebo ho podstoupit nechce.
- Náhradní matka souhlasí s tím, že se po narození vzdá rodičovských práv a povinností k tomuto dítěti a páru umožní, aby si dítě nezrušitelně osvojili (adoptovali ho).

KDY JE NÁHRADNÍ MATEŘSTVÍ POTŘEBNÉ?

- Pro léčbu musí být přítomen jednoznačný důvod, aby mohla být náhradní matka akceptována:
 - **Děložní faktor** – děloha není schopna zajistit zahnízdění a donošení plodu.
 - **Vrozená nebo získaná absence dělohy** (např. u syndromu Rokitanski-Küster-Hauser).
 - **Poškození dutiny děložní a srůsty na děloze** (např. tzv. Ashermannův syndrom).
 - **Nízká děložní sliznice** – nenarůstá do potřebné tloušťky a neposkytuje embryu vhodné prostředí k zahnízdění.
 - **Indikace z jiných oborů** – vždy je konzultováno se specialistou v daném oboru.
 - **Opakované selhání implantace a opakované potrácení** – pokud není pro pár vhodný žádný jiný postup.
 - IVF centrum provádí pouze samotnou léčbu.
 - IVF centrum náhradní matky nezprostředkovává – náhradní matku si hledá neplodný pár.

KDO MŮŽE BÝT NÁHRADNÍ MATKOU?

- Věk náhradní matky – umělé oplodnění lze provést ženě v jejím plodném věku, pokud její věk nepřekročil 49 let.
- Občanství ČR.
- Vyšetření registrujícím **gynekologem** včetně výsledku onkologické cytologie děložního čípku a jeho vyjádření, že může být surogátní matkou.
- Vyšetření registrujícím **praktickým lékařem** – kompletní posouzení zdravotní způsobilosti náhradní matky, vyloučení veškerých zdravotních rizik plynoucích z plánovaného těhotenství a to jak pro náhradní matku, tak pro dítě, které se z cyklu náhradního mateřství může narodit. V závěru vyšetření musí být uvedeno, že pacientka může být náhradní matkou.
- Je-li žena sledována u **ambulantního specialisty**, je nutné dodat vyjádření i tohoto lékaře.
- Je vhodné provést základní vyšetření – toxoplazmóza, zarděnky, cytomegalovirus, hepatitidy, HIV, syfilis, vyšetření štítné žlázy.

KDO MŮŽE BÝT NÁHRADNÍ MATKOU?

- **Psychologické vyšetření** pacientky, které ověří schopnost pochopit důsledky surogátního mateřství a vyjádření psychologa, zda může být náhradní matkou.
- Pokud bude náhradní matka vhodná, následuje **konzultace u právníka**, se kterým proberete všechny související právní kroky a ujasníte si celou záležitost po právní stránce. V případě, že je náhradní matka sezdaná, vstupuje do procesu též její manžel, který musí rovněž právní konzultaci podstoupit.

JE SUROGÁTNÍ MATEŘSTVÍ PRO ŽENU V NĚČEM PŘÍNOSNÉ?

- Zjistí svůj zdravotní stav (vyšetření gynekologem, praktickým lékařem).
- Pomůže neplodnému páru – pocit uspokojení.
- Pomůže ke štěstí jiné rodině.
- Získá finance.

MŮŽE SUROGÁTNÍ MATEŘSTVÍ ŽENU NĚJAK OHROZIT?

- Žena podstupuje hormonální stimulaci, aby byla schopna přijmout oplodněné embryo.
- Žena podstupuje rizika spojená s těhotenstvím a porodem.
- Žena si může vytvořit citovou vazbu k dítěti a jeho předání biologickým rodičům ji může velmi traumatizovat.

LEGISLATIVA A FINANCE

- V současnosti v České republice není proces náhradního mateřství upraven specifickým zákonem, vychází tedy pouze ze stávajících zákonů, zejm. občanského zákoníku.
- Matkou dítěte je podle zákona žena, která dítě porodí, na stranu druhou však zákon ženě umožňuje vzdát se rodičovských závazků k dítěti a poskytnout jej k adopci.
- Po narození dítěte se náhradní matka vzdá rodičovských závazků k němu a umožní páru, aby toto dítě „adoptovali“ (= nezrušitelně osvojili).
- Finanční kompenzace se pohybuje kolem 500 tis. Kč (kompenzace za ušlou mzdu a zisk, výlohy spojené s léky a nutnými vyšetřeními, cestovné, cvičení pro těhotné, potravinové doplňky potřebné v těhotenství a další)
- Financování celého institutu tak jde za žadatelským párem v rámci samoplátby. Z nákladů, které pár hradí, je možné zmínit odběr pohlavních buněk, hormonální stimulaci ženy, transfer embrya a podobně. Ceny za celý proces se mohou v jednotlivých centrech mírně lišit, rámcově je však možné říct, že náhradní mateřství může vyjít na několik set tisíc korun.

ZÁŠADNÍ INFORMACE O NÁHRADNÍM MATEŘSTVÍ

- **Není anonymní** – pár náhradní matku zná a v průběhu procesu je s ní v kontaktu.
- **Není honorované** – náhradní matka není za pomoc placená, pouze dostává finanční kompenzaci za výlohy spojené s pomocí neplodnému páru.
- Je pouze pro páry, které by jinou cestou neměly šanci stát se rodiči.
- K náhradnímu mateřství je možné využít vajíčko ženy z žadatelského páru, případně je možné použít vajíčko dárkyně.

NAD ČÍM SE ZAMYSLET

- Lze si vše **objednat** – i dítě?
- Motivy pro náhradní mateřství – **peníze x pomoc** (někomu; pomoc sama sobě).
- Náhradní matka jako „**živý inkubátor**“.
- Má žena „právo“ být surogátní matkou i přes partnerův nesouhlas? Jaké **dopady na partnerský vztah** její rozhodnutí?
- Jak prožívají těhotenství surogátní matky její **vlastní děti**? Jaká omezení jim těhotenství jejich matky přináší?
- Co dělat, když **dítě rodiče nakonec nechtějí**?
- Co když se náhradní matka nakonec **nebude chtít dítěte vzdát**?
- **Má dítě právo** poznat „svou“ náhradní matku?
- Co když se během těhotenství zjistí, že **dítě má vadu** a náhradní matka chce jít na potrat nebo náhradní matka odmítá jít na potrat... Kdo rozhodne o tom, zda náhradní matka dítě donosí nebo ne?
- A další etické otázky...

KDE HLEDAT DALŠÍ INFORMACE

- Film Duši neprodám:
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10656265220-dusi-neprodam/21356226482/>
- IVF centrum Zlín: <https://www.ivf-zlin.cz/nahradni-materstvi>
- Repromeda: <https://www.repromeda.cz/poskytovana-pece/nahradni-materstvi/chci-vyuzit-nahradni-materstvi/>